

Per la necessària unitat del registre estàndard de la llengua catalana

Maria Conca (Universitat de València)

La llengua catalana, entesa en el seu conjunt, és competència de tots els catalanoparlants. Amb aquesta afirmació no em referesc tan sols a la competència lingüística i comunicativa –definida per Chomsky i ampliada pel sociolingüista Hymes–, que han de posseir tots els parlants competents d’una llengua, sinó també al dret i deure que tenim cadascun dels catalanoparlants d’exigir-ne l’ús, de dignificar-la i de defensar-la de la política substitutòria i fragmentadora que estem patint com més va més. En efecte, sota píndoles amb embolcalls «acadèmics» estem assistint a la separació del valencià del conjunt de la llengua catalana. I no ho volem veure. Hi ha coses que costen de creure per injustes i perquè atempten a drets tan elementals que pensem que han de ser inqüestionables. Sense anar més lluny, hi ha exemples ben recents de com el govern del PP i els seus aliats vulneren els drets democràtics més bàsics: la il·legalització de Batasuna, la prohibició de manifestacions, la persecució del dret d’opinió, el manteniment del robatori feixista d’arxius catalans... I encara hi ha qui pensa ingènuament que vivim en democràcia i que això només afecta uns pocs.

Amb els atacs contra la llengua catalana a València, passa una cosa semblant: «Això és cosa dels valencians, que no s’entenen.» Sense veure que l’estratègia secessionista del PP i dels partits que li donen suport va més enllà del valencià, perquè pretén debilitar la llengua catalana en el seu conjunt. De manera que, si aconseguim el seu objectiu, redueix el català en dos milions de parlants, afebleix la potència de la seva literatura, introdueix fissures en la consolidació de la normativa i de l’estàndard i li resta prestigi i força davant d’Europa, en un moment decisiu per al seu reconeixement com a llengua oficial de la Unió Europea.

Fem un balanç de les actuacions polítiques del govern valencià del PP en matèria lingüística, d’ençà de la posada en funcionament de l’AVL (Aca-

dèmia Valenciana de la Llengua), ara farà un any, i analitzem si són o no arguments concloents per a les nostres sospites. Comencem el curs acadèmic 2001-2002 amb la desagradable notícia que la Conselleria d’Educació suprimeix de la programació curricular, en l’ensenyament secundari i en el batxillerat, els autors de literatura catalana no nascuts al País Valencià i l’acabem amb la inversemblant notícia que la Conselleria d’Educació suprimeix la llicenciatura en filologia catalana de la llista de títols acreditatius de coneixement del valencià que s’accepten com a requisit lingüístic per a les oposicions d’accés al cos d’ensenyants funcionaris i, contràriament, en el seu lloc apareix un títol inexistent de filologia valenciana, i, per a més insult, fins i tot s’accepta com a mèrit suficient el valencià que s’hagi cursat en el batxillerat. A l’entremig o paral·lelament, assistim a la prohibició continuada de formes lingüístiques usades i acceptades com a estàndard (*aquest, avui, servei...*) tant en l’administració com en els llibres de text, així com de la persecució sistemàtica del mot *català*, allà on sigui.

Però hi ha un fet que ens deixa encara més perplexos, ja que la Conselleria d’Educació que presideix el Sr. Tarancon no havia arribat encara a tanta gosadia: ha estat la censura dels textos de les proves de selectivitat, preparades pels professors coordinadors de les tres universitats valencianes, que fins aquest moment es creia secreta i intocable. Els professors van triar per a l’examen de comentari de text i llengua un article d’Enric Sòria, aparegut en el diari *Avui*, i la Conselleria, en rebre les proves, va obrir el sobre segellat i va forçar els especialistes perquè desaparegués el nom del diari i perquè hi substituïren *català* per *la nostra llengua*. Però no contenta amb això, i sense consultar, encara hi va introduir altres modificacions, considerades errades de normativa i no acceptables en el nivell formal, com molt bé saben els alumnes: va canviar *aquest* per *este*, *dues* per *dos* i *meitat* per *mitat*.

D’altra banda, es crea l’Institut Ramon Llull per a la promoció internacional de la llengua i la cultura catalanes, i el govern valencià es nega a formar-ne part. Es nomena el pare Batllori Doctor *Honoris Causa* per totes les universitats de l’àrea catalana, integrades en l’Institut Lluís Vives, i el govern no solament no acudeix a l’acte sinó que prohibeix d’anar-hi a alguns alcaldes, com ara el de Xàtiva, que ja havien anunciat que hi assistirien.

I mentrestant què fa l’AVL? Ah! Llargues, infructuoses i penoses sessions, perquè moltes propostes queden ajornades per falta de quòrum. Per exemple, sobre la desautorització del títol de filologia catalana com a requisit lingüístic, s’hi va presentar per a la seva discussió i aprovació un redactat d’aquells que fan els experts en perífrasis, quasi tan lúcids com la definició que es fa del valencià en el preàmbul de la llei de creació de l’AVL i que el lector de LLENGUA NACIONAL ja deu conèixer, i encara deu riure-se’n si no fos cosa de plorar. Doncs bé, malgrat que la proposta usava el circumloqui de «títol reconegut oficialment pels decrets del Ministeri d’Educació l’objecte d’estudi del qual és la filologia valenciana», no hi va haver tutia: ni així no va ser aprovat. Els partidaris vergonyants de la unitat de la llengua, que participen en l’AVL, ja haurien d’haver après la lliçó que amb el PP no hi ha mans.

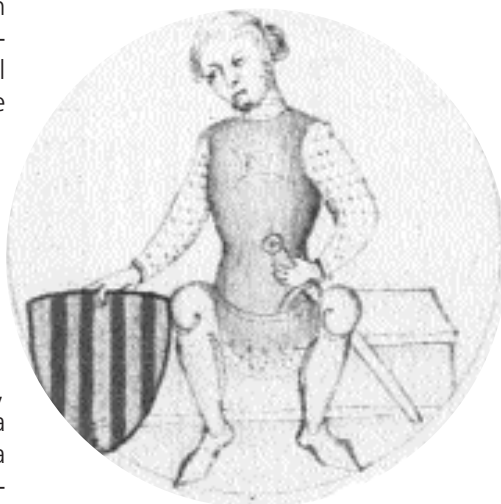
I què diu l’AVL sobre la normativa? Diu que faran un diccionari ortogràfic, amb totes les paraules normatives, i una gramàtica. No en caldria d’altra. Ho tenen tot per fer, pobrets! Però per anar tirant, després de molts estira i arronsa, van dictaminar que són vàlides totes les formes lingüístiques que ha usat l’administració des de 1983 fins ara. A tot açò, la conselleria trau una llista de 200 paraules, que qualifica de genuïnes valencianes, per tal que l’AVL s’hi pronuncii. L’AVL respon sobre 62 termes requalificant-los i afegint-hi un doblat, tot indicant quina opció es considera més estesa, amb un

critèri que no respon als usos formals ni a la tradició literària. Per exemple, considera més estesa *este* que *aquest*, *orde* que *ordre*, *juí* que *judici* i *servei* que *servei*, cosa que ha estat aprofitada immediatament pel PP per a canviar els Serveis de la Generalitat Valenciana per *Servicis*. I pels càrrecs del PP en l'administració per a pressionar cada vegada més els autors i editors dels llibres de text i els tècnics lingüístics funcionaris, que en data 25 de juny del 2002, segons el diari *Levante*, van enviar un escrit a l'AVL en què sollicitaven un canal de comunicació formal per a poder realitzar la seva tasca sense intromissions. Els assessors i traductors denunciaven que, contra la tradició literària i els criteris acordats per l'AVL, el Diari Oficial de la Generalitat (DOGV) ha fet desaparèixer pràcticament les paraules *endemà*, *servei*, *aquest*... i que ells usaven el mateix estàndard des de 1983. Tanmateix, amb data 19 de juliol del 2002, també segons la premsa, sabem que la presidenta de l'AVL, en nom de la junta de govern, els contesta dient que l'assumpte no és de la seva competència. I, és clar, hom es pregunta per a què té competència i quins interessos serveix aquesta acadèmia. I no cal rellegir Marx per a endevinar-ho: qui paga, mana.

I la senyora presidenta encara ens dóna un altre exemple de servei a qui l'ha elegida per a tan alta missió. Així, quan va amb una delegació d'acadèmics a visitar el president de la RAE, per tal d'establir relacions «horizontals» (no faltaria sinó), tal com és preceptiu en la llei de creació de l'AVL, no se li acut altra cosa que demanar al senyor De la Concha que canvien la definició de *valencià* en el diccionari de la RAE per una altra de més afí a «la realitat». Com és sabut, el terme *valencià* és definit en el diccionari normatiu de la RAE, d'acord amb els postulats de la romanística internacional, com una varietat dialectal de la llengua catalana. I el senyor president, que en sap de filòleg i de polític, ha d'explicar a aquesta dona que la manipulació del terme és cosa de polítics i que ells, els acadèmics, no es van deixar pressionar ni en temps de Franco. Una excel·lent lliçó per a llocs.

Finalment, li quedava pendent un afer, a l'AVL. Havia de dirimir sobre la solvència lingüística dels llibres de text rebutjats per la Conselleria. Però, ai!,

després de més de cinc hores de reunió (*Levante*, 24-07-2002), els membres no es van posar d'acord ni tan sols sobre el procediment d'avaluació que caldria seguir i, per tant, es va ajornar la qüestió. El resultat és que començarà el nou curs escolar amb llibres censurats i rebutjats. Tot un exemple d'eficàcia! I no és ironia. Poseu-vos en la perspectiva dels inventors del pacte lingüístic.

Què s'hi ha fet des del moviment polític, cívic i acadèmic? Denunciar i protestar. Hi ha hagut des de rodes de premsa i comunicats, a denúncies als tribunals, i des d'assemblees universitàries, a classes al carrer. S'han format plataformes d'estudiants i professors en defensa de la llengua i la filologia catalanes. Hi ha també la plataforma de professors exclosos del requisit. S'han enviat centenars de queixes al Síndic de Greuges. I el nou curs es presenta guerrer...

Cal que tots plegats, els catalanoparlants des de les Corberes al Segura i des del Cinca fins a Maó, siguem conscients del que es cou a València i que en la mesura de les nostres possibilitats intentem redreçar la situació. En les circumstàncies polítiques en què vivim (una nació sense estat, sense un nom suficientment identificador per a tot el territori i molt fragmentada administrativament), si volem preservar la llengua, i amb ella la identitat cultural, ens cal més que mai un estàndard comú, un nom comú i una consciència lingüística comuna. Tenim molt de camí fet quant a la consecució d'un registre estàndard per a usos formals —ho demostra la producció literària, la investigació científica, la premsa es-

crita, les revistes i fulls volants... També l'ús de la llengua oral en els mitjans de comunicació ha pogut reeixir a partir d'una flexibilitat fonètica, d'acord amb les característiques bàsiques dels dos grans dialectes catalans (oriental i occidental) i d'una acceptació de les variants morfològiques de la primera persona del singular, del present d'indicatiu, dels verbs de la primera conjugació (*pens*, *pense*, *penso*) i del present de subjuntiu (*hagi/haja*), però buscant en tots els altres casos les formes més generals de la llengua comuna. En canvi, és un gran pas endarrerit i totalment incorrecte des del punt de vista lingüístic, parlar de formes més genuïnes o més esteses en un dialecte i elevar-les al rang de generals, tot separant-les de les generals de la llengua comuna. Això, els sociolingüistes ho han explicat a bastament, és el principi de la fragmentació lingüística. El cas gallec n'és un exemple ben pròxim.

Quant a l'assumpció del nom *català* per a la llengua, s'havia arribat molt a prop. A mesura que les persones, sobretot els joves, s'alfabetitzen, s'accepta amb més normalitat el nom *català* per a la llengua. En el món universitari està plenament assumit. I, evidentment, això crea consciència d'identitat comuna. És aquesta la raó que explica la persecució, la censura i la criminalització del nom *català*.

D'altra banda, érem ben a prop d'aconseguir el reconeixement legal de la doble denominació *català* i *valencià* per a la llengua, tal com fan els Estatuts de la Universitat de València en el seu article 7è i com sanciona el Tribunal Constitucional (en sentència d'abril de 1997). I com es reconeix a l'àrea de coneixement Filologia Catalana, establerta a partir de la LRU, que inclou totes les denominacions impròpies anteriors. Només calia una petita reforma en la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià per a resoldre la qüestió. O només calia que l'AVL hagués incorporat la doble denominació. I no ho ha fet.

En qualsevol cas, cal que l'Institut d'Estudis Catalans torni a fer valdre la seva autoritat lingüística, sense complexos, per a tot l'àmbit de la llengua catalana. Perquè la unitat de la llengua catalana es concreta, en primer lloc i sobretot, en la unitat del registre estàndard general de la llengua catalana. ♦